

Veiledning til søknad om tiltak i sedimenter i sjø og vassdrag (mudring, utfylling og dumping av masser og andre tiltak)

Innledning

Miljødirektoratet har utarbeidet en egen veileder for håndtering av sedimenter M-350/2015. Veilederen er tilgjengelig her: [Håndtering av sedimenter - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no/Haendtering-av-sedimenter). Den gir en god oversikt over hvordan sedimenttiltak bør planlegges, aktuelle tiltaksmetoder og gjeldende regelverk. Veiledningsmaterialet er omfattende og best egnet for store prosjekter. Miljødirektoratets veileder er imidlertid svært nyttig som oppslagsverk også for små tiltak. Statsforvalterens «kortversjon» dekker behovet i de fleste mindre saker og gjør rede for saksgangen og hvilke opplysninger som kreves i forbindelse med behandling av søknader.

Lovgrunnlag og Statsforvalterens myndighet

Mudring og dumping fra skip er regulert i forurensningsforskriftens kapittel 22. Hovedregelen er at all mudring og dumping fra skip er forbudt hvis det ikke foreligger tillatelse fra Statsforvalteren i medhold av § 22-6 i forurensningsforskriften. Du trenger tillatelse til å utføre tiltak fra skip etter denne forskriften uansett hvor små mengder masse du planlegger å ta opp og/eller dumpe.

Mudring og utfylling som utføres fra land, men som kan føre til forurensning og som ellers ville vært forbudt etter forurensningsloven § 7, reguleres gjennom en tillatelse etter forurensningsloven § 11, med nærmere vilkår etter § 16. Andre tiltak som peling, sprengning i sjø og etablering av sandstrender kan også trenge tillatelse. I tillegg til forurensningsregelverket vurderer Statsforvalteren søknader i henhold til vannforskriften § 4 og naturmangfoldloven §§ 8-12.

Relevant regelverk kan du lese i sin helhet her:

- forurensningsforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931>
- forurensningsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6>
- vannforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>
- naturmangfoldloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Saksgang

Avklaring av planlagt tiltak med kommunen

Generelt bør tiltak være avklart etter plan- og bygningsloven før behandling etter annet lovverk iverksettes. Det er derfor viktig at du som tiltakshaver tar kontakt med kommunen for å sjekke om det planlagte tiltaket er i tråd med gjeldende plan for området og krever annen behandling etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

Utfylling og innsending av søknadsskjema

I god tid før du planlegger å gjennomføre tiltak, må du fylle ut «Søknadsskjema for tiltak i sedimenter i sjø og vassdrag (mudring, utfylling og dumping av masser og andre tiltak)». Du sender utfylt skjema på e-post til sfagpost@statsforvalteren.no eller med vanlig post til Statsforvalteren i Agder, postboks 504, 4804 Arendal. Du som tiltakshaver/søker er ansvarlig for å sørge for at tilstrekkelig informasjonsgrunnlag foreligger for at søknaden kan behandles.

Tilbakemelding fra Statsforvalteren

På grunnlag av mottatt informasjon avgjør Statsforvalteren om tiltaket krever egen tillatelse etter forurensningsregelverket eller ikke. Du får melding fra oss om tiltaket ikke krever tillatelse. Hvis tiltaket krever tillatelse, får du bekreftelse på at søknaden er mottatt og informasjon om forventet saksbehandlingstid. Vi kan også be deg om å sende inn tilleggsopplysninger.

Forhåndsvarsel

Hvis tiltaket krever en tillatelse, sender vi søknaden til berørte parter og offentlige etater for å gi dem anledning til å avgi uttalelse. I saker som kan ha vesentlig betydning for mange, sender Statsforvalteren søknaden på høring for å gi allmennheten anledning til å uttale seg. Vanlig frist til å uttale seg er fire uker. Du kan lese mer om forhåndsvarsel i forurensningsforskriften §§ 36-5 – 36-9.

Vi sender søknaden til følgende faste høringsinstanser:

- kommunen (plan- og bygningsloven)
- Kystverket (havne- og farvannsloven) – kun tiltak i sjø
- Norges vassdrags- og energidirektorat (vannressursloven) – kun tiltak i vassdrag
- Agder fylkeskommune (kulturminneloven og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag)
- Fiskeridirektoratet region Sør (fiskerirelaterte interesser) – kun tiltak i sjø
- Naturvernforbundet i Agder

Saksbehandlingstid

Du må påberegne minst to måneders saksbehandlingstid, inkludert høringsfrist. Du får brev fra oss om forventet saksbehandlingstid.

Generell veiledning til søknadsskjema om tiltak i sedimenter

1 Generell informasjon

Fyll inn informasjon om søker (den som ønsker å gjennomføre tiltak), ev. kontaksperson (dersom ikke samme person som søker) og entreprenør (den som skal utføre tiltaket).

2 Lokalisering av tiltaket

Fyll inn kommune og gårds- og bruksnummer ved tiltaksområdet og avgrens tiltaksområdet på kart i tilpasset målestokk. Hvis det er gjennomført sedimentundersøkelser, marker prøvepunktet (-ene) på samme kart.

3 Beskrivelse av tiltaket ved mudring

Pkt. 3.1 – 3.6: Beskriv tiltaket så godt du kan ved å fylle inn opplysningene under hvert punkt. Hensikten med mudringen skal begrunnes. Hvis det er mudret ved samme lokalitet før, oppgi gjerne årstall for og mengde masser ved siste mudring.

3.7: Skriv kort hvordan mudringen skal foregå, om det er planlagt å bruke særskilt utstyr f.eks. for å hindre spredning av finpartikler.

Pkt. 3.8: Aktuelle avbøtende tiltak for å hindre/reducere spredning av forurensning under tiltak i sjø og vassdrag er f.eks. bruk av siltgardin eller boblegardin. Vi kan stille vilkår om bruk av spesialutstyr. Dette kan være aktuelt hvis massene er svært forurenset, eller hvis det er behov for beskyttelse av omkringliggende naturverdier.

Pkt. 3.9: Overskuddsmasser fra mudring kan disponeres på forskjellige måter. Det er vanlig å skille mellom følgende alternative disponeringsløsninger:

- levere massene til lovlig avfallsanlegg
- bruke massene til utfyllingsformål i sjøen eller på land
- dumpe massene i sjø eller vassdrag fra skip/lekter
- andre tiltak på land

Overskuddsmasser fra mudring er i utgangspunktet å anse som avfall slik forurensningsloven § 27 førte ledd definerer det. Hvis et firma utfører selve mudringen, regnes overskuddsmassene som næringsavfall, jf. forurensningsloven § 27 a andre ledd. Hovedregelen er ifølge forurensningsloven § 32 at næringsavfallet skal leveres til et lovlig avfallsanlegg eller gjenvinnes. Gjenvinning forutsetter at følgende kriterier er oppfylt:

- Mudremassene skal benyttes til et tiltak du har planlagt gjennomført uavhengig av tilgangen på mudremassene.
- Du har akkurat den mengden mudremasser som du trenger til å gjennomføre det planlagte tiltaket.
- Mudremassene har egenskaper som gjør dem egnet til formålet.

Disse kriteriene bør beskrives i søknaden. Dersom det ikke er snakk om gjenvinning (nyttiggjøring) av mudremassene, kan Miljødirektoratet gi unntak fra forurensningsloven § 32 om levering til et lovlig avfallsanlegg.

Dumping er som hovedregel ikke en egnet disponeringsløsning selv om det er snakk om rene masser. Hvis du søker om dumping, må du vurdere og beregne kostnad for andre disponeringsløsninger (f.eks. levering til avfallsanlegg eller gjenbruk). I tillegg må du beregne andel tørrstoff i dumpemassene og beskrive forhold på dumpestedet (forurensningsgrad, type sedimenter, strømforholdene osv.).

Om massene er forurenset, legger dette restriksjoner for bruken. Du må selv avklare om massedisponeringen er i samsvar med annet regelverk. I Miljødirektoratet sin veileder for håndtering av sedimenter kan du lese mer om de ulike løsningene i vedlegg VI (tiltaks- og disponeringsløsninger).

3.10: Beskriv hvordan massene er planlagt transportert til disponeringsstedet (fartøy, ev. sikring mot lekkasje av finpartikulært materiale).

3.11: Oppgi annen informasjon du mener kan være relevant, f.eks. om og ev. når det er mudret i samme område sist.

4 Beskrivelse av tiltaket ved utfylling og dumping

Pkt. 4.1 – 4.7: Beskriv tiltaket så godt du kan ved å fylle inn opplysningene under hvert punkt. Hensikten med tiltaket skal begrunnes.

Pkt. 4.8: Skriv kort hvordan tiltaket skal foregå, om det er planlagt å bruke særskilt utstyr f.eks. for å hindre spredning av partikler fra sedimentene i tiltaksområdet og/eller fra utfyllingsmasser.

Pkt. 4.9: Aktuelle avbøtende tiltak for å hindre/ redusere spredning av forurensning under tiltak i sjø og vassdrag er f.eks. bruk av siltgardin eller boblegardin. Vi kan stille vilkår om bruk av spesialutstyr. Dette kan være aktuelt hvis massene er svært forurenset, eller hvis det er behov for beskyttelse av omkringliggende naturverdier.

Pkt. 4.10: Dumping er ofte et alternativ for å disponere mudremasser, men er som hovedregel ikke en egnet disponeringsløsning selv om det er snakk om rene masser. Hvis du søker om dumping, må du vurdere og beregne kostnad for andre disponeringsløsninger (f.eks. levering til avfallsanlegg eller gjenbruk). I tillegg må du beregne andel tørrstoff i dumpemassene og beskrive forhold på dumpestedet (forurensningsgrad, type sedimenter, strømforholdene osv.).

5 Andre tiltak i bunnsedimenter

Pkt. 5-1 – 5-4: Beskriv tiltaket så godt du kan ved å fylle inn opplysningene under hvert punkt. Hensikten med tiltaket skal begrunnes.

Pkt. 5-5: Skriv kort hvordan tiltaket skal foregå, om det er planlagt å bruke særskilt utstyr f.eks. for å hindre spredning av partikler fra sedimentene i tiltaksområdet.

6 Tidsperiode for gjennomføring av tiltaket og estimert varighet

En hovedregel er at tiltak i sedimenter ikke er tillatt i perioden 15. mai til 15. september av hensyn til dyre- og fugleliv, friluftsliv og rekreasjon. En søknad bør derfor komme i god tid før den tillatte perioden. Vi kan sette restriksjoner i andre perioder hvis tiltaksområdet har spesiell biologisk verdi (viktige naturtyper, viktige gyte- og oppvekstområder for fisk, hekkelokaliteter). I enkelte tilfeller kan Statsforvalteren fravike hovedregelen.

7 Undersøkelser

Pkt. 7.1: Dersom sedimentene i tiltaksområdet er forurenset, kan tiltak i sedimenter føre til spredning av forurensning. For å vurdere fare for forurensning er det derfor viktig å vite om sedimentene er forurenset og hva de består av (sedimentenes sammensetning). Svært ofte viser det seg at sedimentene er forurenset selv på steder der det ikke er noen åpenbare forurensningskilder i nærheten.

Søknaden skal inneholde opplysninger om/dokumentasjon på forurensningssituasjonen i tiltaksområdet. Vi krever normalt sedimentprøver som analyseres:

- fysisk for sedimentenes sammensetning (kornfordeling) og andel organisk materiale (totalt organisk karbon i prosent)
- kjemisk for metaller (arsen, bly, kadmium, kvikksølv, kobber, krom, nikkel og sink) og organiske miljøgifter (16 PAH-forbindelser, PCB 7 og TBT)

Vi kan utvide kravet til analyseparametere avhengig av aktiviteter i området.

Omfanget av prøvetaking vurderes i hver enkelt sak. Antall prøvepunkter er bl.a. avhengig av tiltakets størrelse og areal som tiltaket skal berøre. Ved mudring skal prøvene ideelt sett dekke dybdeintervall tilsvarende mudringsdybde. I praksis vil det ofte være tilstrekkelig å prøveta den øverste halvmeteren av sedimentet.

Kravene til korrekt prøvetaking betyr i praksis at den må utføres av konsulent eller personell fra et godkjent laboratorium. Kun akkrediterte laboratorier skal analysere prøvene.

Som hovedregel må det alltid gjøres undersøkelser av sedimentene i tiltaksområdet. Vi kan i enkelte tilfeller gi dispensasjon fra kravet til prøvetaking, hovedsakelig hvis det dreier seg om en mindre utfylling eller hvis det finnes dokumentasjon fra nylig gjennomførte sedimentundersøkelser fra eller i umiddelbar nærhet av tiltaksområdet. Du må avklare på forhånd hvorvidt du kan få dispensasjon fra kravet om prøvetaking.

For videre veiledning om prøvetaking, standarder mv. se vedlegg VII (undersøkelser og overvåking) i Miljødirektoratets veileder M-350/2015.

Det er ønskelig at prøveresultatene legges inn i Miljødirektoratets database Vannmiljø (<https://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>). Vi vil i aktuelle tilfeller stille vilkår i tillatelse om å overføre data fra sedimentundersøkelsen til databasen.

Pkt. 7.2: Store tiltak utløser krav om naturkartlegging. Hvis en slik kartlegging ikke er gjennomført i forbindelse med en reguleringsplan, skal naturverdiene som tiltaket kan påvirke, kartlegges når du sender inn søknad om tiltak etter forurensingsregelverket.

8 Lokale forhold

Beskriv de lokale forholdene så godt du kan. Dette kan være informasjon som f.eks. avstand til rekreasjonsområder og områder med stor biologisk betydning, om det finnes ledninger, kabler m.m. i eller i nærheten av tiltaksområdet.

9 Gjeldende plan for tiltaksområdet

Statsforvalteren gir ikke tillatelser til arbeider i sjø og vassdrag før det er avklart at det omsøkte tiltaket er innenfor rammen av gjeldende reguleringsbestemmelser. Det er derfor viktig at du som søker tar kontakt med kommunen og innhenter skriftlig bekreftelse på at tiltaket er i tråd med gjeldende plan eller legger ved dispensasjonsvedtak når du sender utfylt søknadsskjema til oss. Kommunen har i tillegg det overordna miljøansvaret for sine sjøarealer og skal uttale seg, ev. gi tillatelse til tiltak i sjø og vassdrag.

10 Behandling av andre myndigheter

Du som tiltakshaver/søker er ansvarlig for å hente inn de ulike tillatelsene etter særlovene som må foreligge før tiltaket kan gjennomføres. Det kan være aktuelt med tillatelser fra følgende myndigheter:

- **Kystverket/lokalt havnevesen**

Kystverket eller lokal havnemyndighet (havnevesen) behandler søknader om mudring, utfylling og dumping og gir ev. tillatelse etter havne- og farvannsloven. Kystverket behandler også legging av sjøkabler etter samme lov.

- **Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)**

Hvis du planlegger tiltak i vann og vassdrag (ferskvann), skal du sende søknad til NVE og ikke til Kystverket for at NVE skal kunne behandle saken etter vannressursloven.

- **Agder fylkeskommune**

Hvis du planlegger tiltak i vann og vassdrag (ferskvann), kan det være behov for tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Fylkeskommunen forvalter kun ikke-anadrome strekninger (dvs. der det ikke finnes laks, sjøørret og sjørøye). Statsforvalteren forvalter anadrome strekninger.

11 Til søkers orientering

Pkt. 11.1: Statsforvalteren tar i medhold av forurensningsforskriften § 39-3 gebyr for arbeid med tillatelser etter forurensningsregelverket. Gebyrets størrelse fastsettes på bakgrunn av ressursbruk og fremgår av forurensningsforskriften § 39-4. Du finner aktuelle satser her:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_12#KAPITTEL_12.

Pkt. 11.2: Se avsnitt «Forhåndsvarsel» ovenfor for mer informasjon om videre saksgang.